

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ

Εκτέλεση έργου δικτύων της ΔΕΗ από υπεργολάβο τεχνίτη, υπεύθυνο συνεργείου εργαζομένων, ο οποίος ανέθεσε σε ένα εξ αυτών, βοηθό ηλεκτροτεχνίτη, που δεν είχε την απαιτούμενη άδεια και την ανάλογη εμπειρία να ανεβαίνει σε στύλους της ΔΕΗ, να ανέβει σε τσιμεντένιο στύλο για να χαλαρώσει το καλώδιο του κοινοτικού φωτισμού, χωρίς να τον επιβλέπει δίδοντας του τις αναγκαίες οδηγίες για την τήρηση των μέτρων ασφαλείας, όπως όφειλε και χωρίς να του διαθέσει βοηθό, τον οποίο ο ηλεκτροτεχνίτης του ζήτησε.- Πτώση του ηλεκτροτεχνίτη από ύψος επτά μέτρων, λόγω του ότι δεν είχε τοποθετήσει στο στύλο της ΔΕΗ τη ζώνη ασφαλείας και θανάσιμος τραυματισμός του.- Κρίση ότι για το θάνατο του, που συνιστά εργατικό ατύχημα ευθύνεται ο ανωτέρω υπεργολάβος τεχνίτης - υπεύθυνος του οικείου συνεργείου, ο οποίος δεν κατέβαλε την κατ' αντικειμενική κρίση απαιτούμενη προσοχή, που μπορούσε να καταβάλει κάθε συνετός άνθρωπος βάσει των κανόνων της κοινής πείρας και λογικής, την οποία, λόγω των γνώσεων και ικανοτήτων του, μπορούσε να καταβάλει, ώστε να προΐδει ως δυνατό και να αποφύγει το ως άνω θανατηφόρο αποτέλεσμα. Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/ 1915 άρθρα 1, 3 και 16.

Πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος, κ. Πολύβ. Μαντζάρας

Εισηγητής, ο αρεοπαγίτης, κ. Λέανδρ. Ρακιντζής

Δικηγόροι οι κ. κ. Κων. Πετρόπουλος, Μιχ. Μιχόπουλος

Κατά τη διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 του π.δ. της 19/26.3.1933 «περί χορηγήσεως αδειών εκτελέσεως και πτυχίου βοηθητικού προσωπικού κατασκευής και επιβλέψεως ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων ΣΤ' ειδικότητας παραγωγής, μετατροπής, μεταφοράς, μετασχηματισμού και διανομής ηλεκτρικής ενεργείας» ορίζεται, ότι οι ως άνω αδειούχοι εκτελέσεως η επιβλέψεως ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων υποχρεούνται να χρησιμοποιήσουν κατά την εκτέλεσιν ή επίβλεψιν των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων ως προσωπικό εκτελέσεως η συντηρήσεως μόνον κατάλληλο τεχνικό βοηθητικό προσωπικό, αποτελούμενο αναλόγως της σημασίας και του είδους των εγκαταστάσεων από εργοδηγούς, αρχιτέκτονες, ηλεκτροτεχνίτες, βοηθούς ηλεκτροτεχνιτών, ως και μαθητευομένους, αίτινες υποδιαιρούνται εις τας κάτωθι επί μέρους ειδικότητας, α) εναέριων δικτύων, β) υπογείων δικτύων, γ) σταθμών. Κατά τη διάταξη του άρθρου 9 του ως άνω π. διατάγματος, ορίζεται, ότι αι άδειαι βοηθού ηλεκτροτεχνίτου ΣΤ' ειδικότητας α) σταθμών, β) υπογείων γραμμών και γ) εναέριων γραμμών, χορηγούνται... 2ον η αυτή ως άνω άδεια βοηθού ηλεκτροτεχνίτου χορηγείται κατόπιν εξετάσεως εις τους τεχνίτας τους προσάγοντας... β) πιστοποιητικών πρακτικής εξασκήσεως των επί δυο τουλάχιστον έτη, εξ ων το εν έτος εν τη ειδικότητι της αιτούμενης αδείας. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχτηκε τα εξής: Η εργοληπτική επιχείρηση (κοινοπραξία) με την επωνυμία «Α. ΑΤΕΕ» με την 2163, 119/29.3.1996 σύμβαση εργολαβίας που κατάρτισε με τη ΔΕΗ, είχε αναλάβει την εκτέλεση του έργου «Δίκτυα περιοχής Πάτρας» και είχε προστήσει στην υπηρεσία της για την τεχνική και ασφαλή εκτέλεση του έργου αυτού και τον αναιρεσειόντα, που ήταν αρχιτεχνίτης, υπεύθυνος συνεργείου πέντε εργαζομένων, ο οποίος ακολουθούσε τις εντολές και οδηγίες των υπευθύνων για την καλή εκτέλεση του έργου και την τήρηση των όρων ασφαλείας των εργαζομένων. Στο συνεργείο αυτό εργαζόταν και ο παθών Α.Γ. ως βοηθός ηλεκτροτεχνίτης, χωρίς όμως να έχει την απαιτούμενη άδεια και έτσι δεν διέθετε την ανάλογη εμπειρία να ανεβαίνει σε στύλους της ΔΕΗ και μάλιστα σε τσιμεντένιους, στους οποίους η αναρρίχηση παρουσιάζει ιδιαίτερη δυσκολία. Στις 10.7.1996 το συνεργείο του αναιρεσειόντος απασχολείτο με τη μετατόπιση στύλων της ΔΕΗ στην οδό Πανεπιστημίου και Δωρίδος και αυτός έδωσε εντολή στον παθόντα να ανέβει, στο υπ' αριθμ. 23 τσιμέντινο στύλο, που βρισκόταν στο προαύλιο οικίας, και να χαλαρώσει το καλώδιο του κοινοτικού φωτισμού, που ήταν το πρώτο από τα πέντε ηλεκτροφόρα καλώδια του στύλου με κατεύθυνση από κάτω προς τα πάνω. Ο παθών για την εκτέλεση της εργασίας αυτής ζήτησε να του διατεθεί και κάποιος βοηθός, ο αναιρεσειών - εναγόμενος όμως έκρινε ότι δεν

χρηαζόταν και τον άφησε μόνο του να ανέβει στο στύλο, χωρίς να τον επιβλέπει, δίνοντας σ' αυτόν τις αναγκαίες οδηγίες για την τήρηση των μέτρων ασφάλειας και απομακρύνθηκε για την επίβλεψη της εργασίας άλλων εργαζομένων. Ο παθών με τη βοήθεια πτυσσόμενης σκάλας αλουμινίου, ύψους 5,5 μ. επιχείρησε να ανέβει στο στύλο και όταν έφθασε στην τελευταία κλίμακα, επειδή το καλώδιο βρίσκονταν σε απόσταση 3 μ., τοποθέτησε στις ειδικές εγκάρσιες και σε απόσταση 30 εκ. υποδοχές του στύλου 3 μεταλλικούς άξονες (μπουλόνια) για να πατήσει σ' αυτούς και να αναρριχηθεί μέχρι το καλώδιο. Ενώ είχε απομακρυνθεί από τη σκάλα και βρισκόταν σε αναρρίχηση πάνω στο στύλο στην προσπάθεια του δε να περάσει πάνω από τον οριζόντιο αγωγό της ΔΕΗ (πιλότο), επειδή δεν είχε τοποθετήσει στο στύλο της ΔΕΗ τη ζώνη ασφαλείας που φορούσε, απώλεσε την ισορροπία του και έπεσε από ύψος 7 μ. στη σιδερένια περίφραξη της οικίας, που είχε το σχήμα λόγχης. Από την πτώση του αυτή έπαθε βαριά τραυματική κάκωση του θώρακα και ρήξη του αριστερού πνεύμονας και των αγγείων της καρδιάς και από τα τραύματα αυτά επήλθε ο θάνατος του. Για το θανάσιμο τραυματισμό του παθόντος ευθύνεται ο αναιρεσείων ο οποίος δεν κατέβαλε την κατ' αντικειμενική κρίση απαιτούμενη προσοχή, που μπορούσε να καταβάλει κάθε συνετός άνθρωπος βάσει των κανόνων της κοινής πείρας και λογικής, την οποία, λόγω των γνώσεων του και ικανοτήτων του, μπορούσε να καταβάλει, ώστε να προΐδει ως δυνατό και να αποφύγει το θανατηφόρο αποτέλεσμα. Ειδικότερα: 1) Γνωρίζοντας ότι ο παθών Α.Γ. ήταν βοηθός ηλεκτροτεχνίτης χωρίς άδεια και ότι απαγορεύεται σε εργαζομένους που δεν διαθέτουν την αντίστοιχη άδεια ηλεκτροτεχνίτη η αδειούχου βοηθού (υπό την επίβλεψη αδειούχου ηλεκτροτεχνίτη) να εργάζονται επί εναέριων δικτύων (άρθρα 8 και 9 π.δ. 19/26/Μαρτίου 1933), έδωσε σ' αυτόν την εντολή να ανέλθει στο στύλο της ΔΕΗ, ενώ ο παθών δεν είχε την ανάλογη εμπειρία αναρρίχησης, αφού η κύρια εργασία του ήταν στο έδαφος και όχι του «εναερίτη», 2) Ενώ ο παθών ζήτησε να του διατεθεί βοηθός για την εκτέλεση της εργασίας αυτής, ο αναιρεσείων δεν έλαβε υπόψη του το αίτημα αυτό και τον άφησε να αναρριχηθεί στο στύλο της ΔΕΗ μόνος του, χωρίς να παραμείνει κάτω απ' αυτόν, καθοδηγώντας τον ως προς τον τρόπο της αναρρίχησης και τα μέτρα ασφάλειας που έπρεπε να λάβει, ώστε να εκτελέσει χωρίς κίνδυνο το έργο που του ανέθεσε. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο δεν παραβίασε τις παραπάνω διατάξεις και έχει σαφείς, πλήρεις και όχι αντιφατικές αιτιολογίες αφού τα ως άνω δεκτά γεγονόματα περιστατικά έχουν τα στοιχεία της υπαιτιότητας (αμέλειας) του αναιρεσείοντος και την αιτιώδη συνάφεια πάνω μεταξύ των πράξεων και των παραλείψεων του, σε σχέση και προς τις διατάξεις του άνω π.δ. και του επελθόντος ζημιογόνου αποτελέσματος. Πρέπει, συνεπώς ο πρώτος από λόγος από τον αριθμό 1 του άρθρου 559 της Κ.Πολ.Δ. ο τρίτος (πρώτο μέρος), τέταρτος και πέμπτος λόγοι αναιρέσεως, από τον αριθμό 19, να απορριφθούν ως αβάσιμοι. Περαιτέρω, ο τρίτος λόγος της αναιρέσεως (μέρος τρίτο) με την αιτίαση από το αριθμ. 559 αριθμ. 1 παρ. Β' Κ.Πολ.Δ., ότι η παραδοχή ότι ο θανών δεν είχε εμπειρία αναρρίχησης και ήταν μόνο εργάτης εδάφους συνιστά παράβαση των διδαγμάτων της κοινής πείρας, πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, διότι δεν αναφέρεται, ότι τα διδάγματα αυτά αφορούν την ερμηνεία κανόνων δικαίου και ποίων η την υπαγωγή των πραγματικών γεγονότων σ' αυτούς εκτίμηση αποδείξεων.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 4 του π.δ. της 22/29.12.1933 «περί ασφαλείας εργατών και υπαλλήλων εργαζομένων επί φορητών κλιμάκων» «εις περίπτωσιν χρησιμοποίησεως κλιμάκων εν γένει εις οδόν η εις διαδρόμους, δέον όπως παρά τους πόδας της κλιμάκας παρίσταται και έτερος εργάτης όστις να κρατεί ταύτην εξασφαλίζων τη σταθερότητα αυτής». Με το δεύτερο λόγο της αναιρέσεως από τους αριθμούς 1 και 19 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. προβάλλεται η αιτίαση, ότι με το να δεχθεί η προσβαλλομένη απόφαση ότι ο αναιρεσείων είχε υποχρέωση να διάθεση βοηθό στον Α.Γ. παραβίασε ευθέως η εκ πλαγίου την ως άνω διάταξη. Ο λόγος αυτός αναιρέσεως στηρίζεται σε αναληθή προϋπόθεση, διότι το Εφετείο δέχτηκε ότι ο θανών ζήτησε τη διάθεση βοηθού και όχι ότι είχε νόμιμη υποχρέωση ο αναιρεσείων να διαθέσει βοηθό και πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Πράγματα κατά την έννοια του αριθμού 8 του άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ. είναι οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί των διαδίκων, που συγκροτούν την ιστορική βάση της αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως η αντενστάσεως και όχι ισχυρισμοί, που αποτελούν άρνηση της αγωγής ή επιχειρήματα νομικά ή πραγματικά, τα οποία αντλούνται από την εκτίμηση των αποδείξεων. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως (δεύτερο μέρος) προβάλλεται αιτίαση από τον

αριθμό 8, ότι το Εφετείο δεν έλαβε υπόψη τους προταθέντες ισχυρισμούς του αναιρεσείοντος ήτοι: α) κατ' αρχάς ο θανών και αν ακόμη θεωρηθεί, ότι προέβαλε κάποιες αντιρρήσεις τελικώς δεν επέμεινε επ' αυτών και ανέβηκε στη σκάλα, β) προηγουμένως είχε παραλάβει τη πτυσσόμενη σκάλα, γ) φορούσε ζώνη ασφαλείας για να μην πέσει από το ύψος, δ) έφερε μεθ' εαυτού αρκετές τριάδες μεταλλικούς άξονες, εξαρτήματα που θα ήταν άχρηστα σε έναν εργάτη εδάφους, ε) όλο το συνεργείο εκτελούσε έργο συντηρήσεως εναέριων δικτύων και άπαντες οι εργαζόμενοι ανεβαίναμε σε στύλους και εν πάση περιπτώσει η συγκρότηση της ομάδος εργασίας και η πρόσληψη και διάθεση του κατάλληλου προσωπικού δεν είναι έργο δικό του, αλλά του επιβλέποντος μηχανικού και του επιβλέποντος τα συνεργεία, στ) ο παθών ευρίσκετο υπό την επίβλεψη του, όπως ταυτόχρονα και 4 άλλοι εργαζόμενοι και αυτός (αναιρεσείων), απομακρύνθηκε για να επίβλεψη τους άλλους εργαζόμενους και δεν εξαφανίστηκε, καθώς και ότι ο θανών ήταν εναερίτης, όπως προκύπτει από το ύψος του ημερομισθίου του, είχε δε δηλώσει κατά την πρόσληψη του (18.6.1992), ότι ήταν βοηθός τεχνίτη και κατά το θάνατο του είχε τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, για την απόκτηση της ειδικότητας Στ' εναέριων γραμμών, το οποίο εξυπονοεί πλήρη εξοικείωση με το έργο του εναερίτη. Όλοι οι παραπάνω ισχυρισμοί του αναιρεσείοντος συνιστούν επιχειρήματα πραγματικά και όχι αυτοτελείς ισχυρισμούς και ως εκ τούτου δεν αποτελούν πράγματα. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί και αυτός ο λόγος αναιρέσεως, ως αβάσιμος. Επειδή, από τη ρητή διαβεβαίωση στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι ελήφθησαν υπόψη όλα τα επικαλούμενα και προσκομιζόμενα έγγραφα δεν καταλείπεται αμφιβολία, ότι το δικαστήριο έλαβε υπόψη: 1) την από 18.2.1996 συλλογική σύμβαση εργασίας, 2) την από 18.6.1992 υπεύθυνη δήλωση του θανόντος, 3) την από 23.6.1992 αναγγελία. Πρέπει συνεπώς να απορριφθεί και ο από τον αριθμό 11 του αρθρ. 559 Κ.Πολ.Δ. τρίτος λόγος (τελευταίο μέρος) της αιτήσεως αναιρέσεως ως αβάσιμος. Ύστερα από όλα τα παραπάνω, πρέπει να απορριφθεί η αίτηση αναίρεσης στο σύνολο της και να καταδικασθεί ο αναιρεσείων στη δικαστική δαπάνη των αναιρεσιβλήτων (άρθρα 176, 183 Κ.Πολ.Δ.). (Απορρίπτει την αίτηση περί αναιρέσεως της 1034/1998 αποφάσεως του Εφετείου Πατρών.